

Yttrande

Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet

2025-10-21

Nr 19

Yttrande angående Redovisning av uppdrag att utreda förutsättningar för att verksamheten volontär i skolan utökas till att omfatta samtliga utbildningsområden

Redovisningen har på ett förtjänstfullt sätt presenterat flera positiva aspekter av arbetet med volontärer i skolan. Både elever, pedagoger och rektorer lyfter fram hur det kan bidra till en extra vuxen som ser och lyssnar, vilket kan öka känsla av trygghet och välmående. Det kan också bidra i det läsförämjande arbetet genom möjlighet till extra lästid med vuxen. Volontärer i skolan tar tillvara på det engagemang och kapacitet som finns och bidrar till nya generationsmöten och starkare relationer i skolan. Det här är viktiga värden för de rödgröna partierna. När arbetet med volontärer fungerar bra får det många positiva samhällsvinster såsom ökad tillit och känsla av trygghet. Det ligger i linje med stadens arbete för en jämlik stad.

Eftersom förslaget i utredningen kräver finansiering behöver det omhändertas inom budgetprocessen.

Yrkande

25-10-03

Ärende nr: SLK-2025-0079

Yrkande angående – Redovisning av uppdrag att utreda förutsättningar för att verksamheten Volontär i skolan utökas till att omfatta samtliga utbildningsområden

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att implementera *"Volontär i skolan"* inom samtliga fyra utbildningsområden i Göteborg.
2. Kommunstyrelsen får i uppdrag att tillföra resurser motsvarande 1,5 miljoner kronor för att säkerställa samordning, marknadsföring och kvalitetssäkring.
3. Socialnämnd Centrum får i uppdrag att, tillsammans med grundskolenämnden och övriga socialnämnder, inleda en pilotverksamhet i enlighet med utredningens förslag - där utdrag ur belastningsregistret, introduktionsutbildning samt tydlig matchning mot skolornas behov ska vara obligatoriskt.

Yrkandet

Volontär i skolan är ett gott exempel på hur staden kan öka tryggheten och studiero för elever. I en tid när skolresultaten sjunker och många skolor upplever problem med oro i klassrummen är fler trygga vuxna i skolan en viktig skyddsfaktor.

Vi ställer oss positiva till att verksamheten på sikt byggs ut till att omfatta samtliga utbildningsområden i Göteborg. Det är klokt att inleda i mindre skala genom en pilot, med tydliga kvantitativa och kvalitativa mål, samt en systematisk utvärdering. Här bör särskilt följas upp i vilken utsträckning volontärernas närvaro bidrar till ökad trygghet och studiero, samt om den positiva effekten väger tyngre än den eventuella ökade administrationen för skolorna.

Yrkande

Demokraterna, Moderaterna, Liberalerna,
Kristdemokraterna, Sverigedemokraterna

2025-10-03

Ärende 5

Reviderat 2025-10-17

Ärende 19

Yrkande angående – Redovisning av uppdrag att utreda förutsättningar för att verksamheten Volontär i skolan utökas till att omfatta samtliga utbildningsområden

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige

1. Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag 2024-08-22 § 320 till socialnämnd Centrum, att i samverkan med övriga socialnämnder och grundskolenämnden utreda förutsättningar för att verksamheten Volontär i skolan utökas till att omfatta samtliga utbildningsområden, antecknas och förklaras fullgjort.
2. Socialnämnd Centrum får i uppdrag att, i samverkan med övriga socialnämnder och grundskolenämnden, utöka verksamheten Volontär i skolan så att den erbjuds i samtliga utbildningsområden i Göteborg i enlighet med förslaget i tjänsteutlåtandet.

Yrkandet

Genom *"Motion av Jessica Blixt (D) om att utöka verksamheten med volontärer i skolan till att omfatta samtliga utbildningsområden"* (2024:49), som även Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna stod bakom, lyftes behovet av att sprida verksamheten Volontär i skolan till hela staden.

Uppdraget till socialnämnd Centrum att utreda förutsättningarna har nu genomförts. Utredningen visar att verksamheten kan byggas ut genom en gemensam samordning och en förstärkning motsvarande cirka två tjänster, till en kostnad av cirka 1,5 miljoner kronor årligen. Det är en liten investering i förhållande till de vinster som lyfts fram i remissvaren: ökad trygghet, stärkt studiero och fler vuxna i skolans vardag.

Det är därmed tydligt att uppdraget är fullgjort och att staden nu kan gå vidare med att införa verksamheten brett.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-09-08

Ärendenummer SLK-2025-00794

Handläggare

Joacim Englund

Telefon: 031-368 02 11

E-post: joacim.englund@stadshuset.goteborg.se

Redovisning av uppdrag att utreda förutsättningar för att verksamheten Volontär i skolan utökas till att omfatta samtliga utbildningsområden

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag 2024-08-22 § 320 till socialnämnd Centrum, att i samverkan med övriga socialnämnder och grundskolenämnden utreda förutsättningar för att verksamheten Volontär i skolan utökas till att omfatta samtliga utbildningsområden, antecknas och förklaras fullgjort.

Beskrivning av ärendet och stadsledningskontorets bedömning

Kommunfullmäktige gav 2024-08-22 § 320 socialnämnd Centrum i uppdrag att i samverkan med övriga socialnämnder och grundskolenämnden utreda förutsättningarna för att verksamheten Volontär i skolan utökas till att omfatta samtliga utbildningsområden. Utredningen ska beakta:

- a) hur verksamheten lämpligast organiseras samt säkerställer att det inte innebär en belastning för skolan. Utredningen ska också inkludera en kostnadsberäkning av förslagen,
- b) hur man kan säkerställa såväl lämplighet som kompetens hos de personer som ska arbeta som volontär i skolan,
- c) hur Volontär i skolan kan samverka med verksamheten Skolan som arena/Lights on.

Verksamheten Volontär i skolan startades i dåvarande stadsdelsförvaltning Centrum 2014. Idag samordnas verksamheten av socialförvaltningen Centrum och riktas primärt till skolor som är geografiskt belägna inom utbildningsområde Centrum. Att vara volontär i skolan är ett ideellt uppdrag som innebär att vara en extraresurs som ska finnas till för att stödja och hjälpa eleverna på olika sätt. För att kunna bli volontär i skolan är det ett krav att visa upp ett utdrag ur belastningsregistret samt att delta i en obligatorisk introduktionsutbildning. Den samordning socialförvaltning centrum utför består bland annat av att informera om verksamheten, rekrytera och introducera volontärer samt matcha volontärer med skolor. För närvarande arbetar två verksamhetsutvecklare på cirka en halvtid vardera med volontärer i skolan och det finns ca 30 aktiva volontärer fördelat på 15 grundskolor och sex förskolor.

Den utredning som socialförvaltning Centrum genomfört beskriver hur förvaltningen idag arbetar med volontärer i skolan och hur verksamheten kan utvidgas till samtliga fyra utbildningsområden i Göteborg. Utredningen förespråkar att befintlig verksamhet inom socialförvaltning Centrum utökas med två tjänster för att samordna volontärverksamheten i hela staden. Jämfört med att dela upp ansvaret på samtliga socialförvaltningar bedöms det vara mest resurseffektivt med en stadengemensam samordningsfunktion som kan bygga vidare på befintliga strukturer och arbetssätt. Övriga socialförvaltningars ansvar föreslås i utredningen vara att samordna kontakten mellan skolorna i respektive stadsområde och den stadengemensamma funktionen.

I utredningen betonas att volontärer i skolan är en frivillig möjlighet för den enskilda skolan. Samtidigt vill utredningen understryka betydelsen av att skolan är en aktiv och engagerad part i arbetet då det är skolan som har ansvaret och befogenheterna för den verksamhet som sker inom skolans ramar. Skolans engagemang, tillsammans med en tydlig och strukturerad facilitering från socialförvaltningen, kan enligt utredningen säkerställa en så liten belastning för skolorna som möjligt.

I utredningen är det föreslagna utökade uppdraget till socialförvaltning Centrums kostnadsberäknat till 1,5 miljoner kronor per år. Kostnaden består av den föreslagna utökningen om två tjänster samt vissa kostnader för marknadsföring, utbildningsinsatser och erfarenhetsutbyten. Övriga socialförvaltningars insatser bedöms rymmas inom ram.

Vid ett beslut om utökad volontärverksamhet i staden förespråkar utredningen en pilotverksamhet som utvärderas efter ett antal år. Vidare lyfts det i utredningen behov av att teckna ett formellt samarbetsavtal mellan socialförvaltningarna och grundskoleförvaltningen. På sikt ser utredningen att socialförvaltningens samordnande roll kan minska genom att andra arbetssätt fasas in och att civilsamhället får en större roll.

Socialnämnden Centrum förklarade 2025-06-17 § 144 uppdraget att utreda förutsättningar för att utöka volontärer i skolan till samtliga utbildningsområden som avslutat.

Stadsledningskontoret bedömer att uppdraget kan förklaras fullgjort.

Bilagor

1. Kommunfullmäktiges protokollsutdrag 2024-08-22 § 320
2. Socialnämnd Centrums handlingar 2025-06-07 § 144

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Protokollsutdrag

Sammanträdesdatum: 2024-08-22

§ 320 Ärendenummer SLK-2023-00716

Motion av Jessica Blixt (D) om att utöka verksamheten med volontärer i skolan till att omfatta samtliga utbildningsområden

Beslut

Enligt kommunstyrelsens förslag:

1. Den av Jessica Blixt väckta motionen avslås.
2. Socialnämnd Centrum får i uppdrag att i samverkan med övriga socialnämnder och grundskolenämnden utreda förutsättningar för att verksamheten Volontär i skolan utökas till att omfatta samtliga utbildningsområden. Utredningen ska beakta:
 - a) hur verksamheten lämpligast organiseras samt säkerställer att det inte innebär en belastning för skolan. Utredningen ska också inkludera en kostnadsberäkning av förslagen.
 - b) hur man kan säkerställa såväl lämplighet som kompetens hos de personer som ska arbeta som volontär i skolan.
 - c) hur Volontär i skolan kan samverka med verksamheten Skolan som arena/Lights On.

Tidigare behandling

Bordlagt den 21 mars 2024, § 140, den 25 april 2024, § 184, den 23 maj 2024, § 236 och den 19 juni 2024, § 285.

Handling

2024 nr 49.

Yrkanden

Hillevi Werring (MP), Staffan Lindström (S) och Sara Carlsson Hägglund (V) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Jessica Blixt (D) och Kristina Norén Lallo (KD) yrkar bifall till förslaget från D, M, L och KD i kommunstyrelsen.

Emmyly Bönfors (C) yrkar att motionen ska anses besvarad.

Jörgen Fogelklou (SD) yrkar bifall till motionen och tilläggsyrkande från SD i kommunstyrelsen.

Protokollsutdrag

Sammanträdesdatum: 2024-08-22

Propositionsordning

Ordföranden ställer propositioner på yrkandena med undantag av tilläggsyrkandet och finner att kommunstyrelsens förslag har bifallits. Omröstning begärs.

Ordföranden antecknar kommunstyrelsens förslag som Ja-proposition i huvudvoteringen. Återstående yrkanden ställs under proposition. Ordföranden finner att yrkandet från Jessica Blixt m.fl. antagits som motförslag i huvudvoteringen.

Huvudvotering

Godkänd voteringsproposition: "Ja för bifall till kommunstyrelsens förslag. Nej för bifall till yrkandet från Jessica Blixt m.fl.."

Omröstningen utfaller med 40 Ja mot 38 Nej. 3 ledamöter avstår från att rösta. Hur var och en röstar framgår av bilaga 16.

Propositionsordning

Ordföranden ställer herefter propositioner på bifall respektive avslag på tilläggsyrkandet från SD i kommunstyrelsen och finner att det har avslagits.

Protokollsutdrag skickas till

Grundskolenämnden
Socialnämnd Centrum

Utdrag ur protokoll nr 7

Sammanträdesdatum: 2025-06-17

§ 144 Svar på uppdrag att utreda förutsättningar för att verksamheten volontär i skolan utökas till att omfatta samtliga utbildningsområden

N164-1192/23

Socialförvaltningen Centrum har 2025-05-13 upprättat ett tjänsteutlåtande i rubricerat ärende.

Beslut

Socialnämnden Centrum antecknar rapporten Volontär i skolan – Beskrivning av verksamheten och förutsättningar för en utökning till att omfatta samtliga utbildningsområden till protokollet.

Socialnämnden Centrum förklarar uppdraget att utreda förutsättningar för att utöka volontärer i skolan till att omfatta samtliga utbildningsområden som avslutat.

Socialnämnden Centrum översänder förvaltningens tjänsteutlåtande och rapporten till kommunstyrelsen för vidare beredning.

Socialnämnden Centrum översänder rapporten för kännedom till grundskolenämnden, socialnämnderna Hisingen, Nordost och Sydväst.

Dag för justering

2025-06-24

Vid protokollet

Sekreterare

Britta Persson

Ordförande

Jenny Broman (V)

Justerande

Max Rittberger (M)

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-05-13

Diarienummer N164-1192/23

Handläggare

Jeanette Werner

Telefon: 031-365 52 56

E-post: jeanette.werner@socialcentrum.goteborg.se

Svar på uppdrag att utreda förutsättningar för att verksamheten volontär i skolan utökas till att omfatta samtliga utbildningsområden

Förslag till beslut

Socialnämnden Centrum antecknar rapporten *Volontär i skolan – Beskrivning av verksamheten och förutsättningar för en utökning till att omfatta samtliga utbildningsområden*

Socialnämnden Centrum förklarar uppdraget att utreda förutsättningar för att utöka volontärer i skolan till att omfatta samtliga utbildningsområden som avslutat.

Socialnämnden Centrum översänder förvaltningens tjänsteutlåtande och rapporten till kommunstyrelsen för vidare beredning

Socialnämnden Centrum översänder rapporten för kännedom till grundskolenämnden, socialnämnderna Hisingen, Nordost och Sydväst.

Sammanfattning

Arbetet med volontär i skolan påbörjades inom stadsdelsförvaltningen Centrum under 2014. I nuläget finns det cirka 30 aktiva volontärer på 15 skolor och 6 förskolor, företrädesvis i Centrum. 22 augusti 2024 tog kommunfullmäktige beslut om att ge socialnämnden Centrum i uppdrag att i samverkan med övriga socialnämnder och grundskolenämnden utreda förutsättningarna för att verksamheten Volontär i skolan utökas till att omfatta samtliga utbildningsområden.

Utredningen lyfter ett scenario där socialförvaltningen Centrum får i uppdrag att utöka verksamheten Volontär i skolan så att den erbjuds inom samtliga fyra utbildningsområdena i Göteborg. Man kan bygga vidare på det arbetssätt och den funktion som redan finns, och där socialförvaltningarna kan fungera som en länk mellan skolor och volontärer i varje stadsområde. Förslaget är att börja med en pilot. På sikt ser utredningen att ansvaret bör ligga mer hos skolan, och att civilsamhället gärna får ha en aktiv roll i samordningen.

Utredningen betonar samtidigt vikten av frivillighet för varje skola och rektor och understryker betydelsen av att de skolor som vill delta är aktiva och engagerade parter i arbetet, eftersom det är skolan som har ansvar för och befogenhet över den verksamhet som bedrivs där under dagtid.

Socialförvaltningen Centrum bedömer att det behövs förstärkning av resurser motsvarande två tjänster om dagens verksamhet Volontärer i skolan ska kunna skala upp

Utredningen betonar samtidigt vikten av frivillighet för varje skola och rektor och understryker betydelsen av att de skolor som vill delta är aktiva och engagerade parter i arbetet, eftersom det är skolan som har ansvar för och befogenhet över den verksamhet som bedrivs där under dagtid.

Socialförvaltningen Centrum bedömer att det behövs förstärkning av resurser motsvarande två tjänster om dagens verksamhet Volontärer i skolan ska kunna skala upp samordningen och kvalitetssäkra arbetet över hela staden. Utöver det tillkommer kostnader för marknadsföring samt träffar för erfarenhetsutbyten och utbildningsinsatser.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Att vara volontär innebär att engagera sig frivilligt, utan betalning. Det innebär fler vuxna i skolan som kan stötta eleverna. För skolan är volontärens insats kostnadsfri, men skolan ska erbjuda lunch och kaffe/te.

För att volontärsinsatser ska bli lyckade krävs en betydande mängd arbete och organisation och processens alla steg behöver följas och kvalitetssäkras. Kvalitetssäkring innefattar att rekrytera och matcha volontärer till olika skolor. Det innefattar även att se till att volontärerna får nödvändig introduktion och att säkerställa att kraven uppfylls för de som ska finnas på plats i skolan och att uppföljningar genomförs samt kunna finnas tillgänglig för att fånga upp frågor.

En samordnande funktion innehas idag av socialförvaltningen Centrum (2 personer à 50 procent). Denna bemanning håller nuvarande verksamhet flytande, vilket handlar om cirka 30 aktiva volontärer där de flesta finns inom skolor i Centrum. Flertalet av de volontärer som nu är aktiva har varit volontärer under lång tid och det finns inte utrymme att öka upp verksamheten inom ramen för denna bemanning.

Socialförvaltningen Centrum bedömer att det behövs en förstärkning av resurser för att dagens verksamhet Volontärer i skolan ska kunna skala upp samordningen och kvalitetssäkra arbetet över hela staden. Bedömningen är att det behövs en förstärkning om 1,5 miljoner kronor, motsvarande två tjänster och viss kostnad för marknadsföring samt träffar för erfarenhetsutbyten och utbildningsinsatser.

Det är i nuläget svårt att med säkerhet uppskatta hur mycket extra tid det kan komma att krävas för de kontakter som finns inom socialförvaltningarna. Med ett scenario där genomförande av ett utökat uppdraget i stor utsträckning sker inom dagens verksamhet och struktur bedömer utredningen att det kan rymmas inom socialförvaltningarnas ordinarie tjänster. Upplägget gör att arbetsbelastningen inte bedöms öka i någon större omfattning. De moment som är mest tidskrävande och administrativt belastande föreslås hanteras av gemensam funktion. Det är dock viktigt att följa upp att förutsättningarna för de medarbetare som utgör länken till skolan inte försämras.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Volontär i skolan är en verksamhet som aktivt bidrar till Göteborgs Stads mål om en mer jämlik och trygg stad genom att skapa meningsfulla möten mellan generationer, stärka barns tillit till vuxna och öka närvaron av trygga vuxna i skolmiljön. Arbetet inom

Generationsmöten bygger broar mellan generationer och stärker tillit och sammanhållning mellan människor. Det finns olika syften med att engagera sig ideellt, till exempel för att göra en insats för samhället eller för att ha en sysselsättning. Delaktighet i samhället har betydelse för välbefinnandet för den enskilda personen genom uppskattning, ett utökat nätverk och starkare känsla av personligt ansvar. Volontärer känner sig delaktiga i samhället och får möjlighet att bidra med kunskap och erfarenheter.

Fler trygga vuxna på skolorna kan ses som något positivt som skapar samhällsvinster när det fungerar bra. För eleven kan det till exempel innebära ökad tid med en vuxen i skolan. Fler viktiga vuxna runt barn och unga är en viktig skyddsfaktor ur ett främjande och förebyggande perspektiv.

Samverkan

Samverkan har skett i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) 2025-06-10.

Bilagor

1. Rapport: Volontär i skolan – Beskrivning av verksamheten och förutsättningar för en utökning till att omfatta samtliga utbildningsområden

Ärendet

Socialnämnden Centrum har att ta fatta beslut om att förklara uppdraget att utreda förutsättningarna för att verksamheten Volontär i skolan utökas till att omfatta samtliga utbildningsområden fullgjort.

Beskrivning av ärendet

Volontärer i skolan

Arbetet med volontär i skolan påbörjades inom stadsdelsförvaltningen Centrum under 2014. Innan pandemin fanns det 70 aktiva volontärer på kommunala skolor och förskolor i stadsdelen Centrum. Efter pandemin har verksamheten återupptagits, men går på sparklång. I nuläget finns det cirka 30 aktiva volontärer på 15 skolor och 6 förskolor.

Volontärer i skolan har funnits som en del av stadsdelsförvaltningen Centrum sedan 2014, då även skolan var en del av stadsdelens organisering. Arbetet uppkom som en del av verksamheten Generationsmöten och deras arbete med att hitta former för unga och seniorer att mötas. 2018 omorganiserades staden så att grundskolan och förskolan blev egna förvaltningar. Samarbetet mellan stadsdelsförvaltningen Centrum och de skolor som tidigare hade etablerade kontakter fortsatte. Efter att stadsdelsnämnderna organiserades om i fackförvaltningar 2021 fortsatte arbetet att samordnas genom socialförvaltningen Centrum, då också utifrån upparbetade arbetssätt och kontakter, men utan ett formellt uppdrag. Volontärer i skolan har fortsatt genom denna samordning, då upplevelsen är att det har gett stort värde både för skolorna som deltar, för volontärerna och för barnen.

Socialförvaltningen Centrum organiserar arbetet med volontär i skolan inom ramen för verksamheten som kallas Generationsmöten. Verksamheten ligger inom enheten Uppsökande och civilsamhälle. Idag arbetar två verksamhetsutvecklare på cirka en halvtid var med volontärer i skolan. De ansvarar för informationsspridning, rekrytering, introduktionstillfälle och matchning mellan volontär och skola. De administrerar även överenskommelse med volontären om uppdraget, tystnadsplikt och GDPR.

Trots att det inte sker någon aktiv rekrytering av nya volontärer kommer förfrågningar kontinuerligt, både från skolor och från personer som vill vara volontärer, både inom stadsområdet och i andra stadsområden. Det inkommer också i högre utsträckning än tidigare förfrågningar från arbetsföra vuxna och från studenter som känner ett personligt engagemang och vill göra en insats i samhället.

Volontär i skolan erbjuds primärt i skolor som är geografiskt belägna inom utbildningsområde Centrum. Uppdraget beskrivs som att volontären ska vara en extraresurs och finnas till för att stödja och hjälpa eleverna på olika sätt. Volontären behöver delta vid ett introduktionstillfälle som pågår en halvdag samt får lämna utdrag ur polisens belastningsregister innan de erbjuds placering på en skola.

Tidigare ärenden

Under hösten 2022 inkom ett Göteborgsförslag om ”Volontärer i Göteborgs alla grundskolor”. Förslagsställaren skriver att seniorer/pensionärer kan betyda mycket för elever i skolan, särskilt i utsatta områden. Förslaget skulle innebära att volontär i skolan genomförs i hela Göteborg. Grundskoleförvaltningen utredde Göteborgsförslaget, grundskolenämnden beslutade därefter i enlighet med tjänsteutlåtandet att avstyra Göteborgsförslaget. Motiveringen till att avslå förslaget var att förvaltningen behöver

fokusera på och prioritera kärnverksamheten och den verksamhet som bedrivs av behörig personal samt att förslaget kan leda till utmaningar gällande styrning och ledning, ökad belastning på rektor samt att det idag finns befintliga former och möjligheter att engagera sig som volontär och därigenom stötta målgruppen. Utredningen som beslutet vilade på har beaktats inom utredningsuppdraget.

2023 remitterades en motion av Jessica Blixt (D) till grundskolenämnden och socialnämnden Centrum och. Motionen handlade bland annat om att föreslå kommunfullmäktige att besluta att ge kommunstyrelsen i uppdrag att säkerställa att volontärer i skolan utökas till att omfatta samtliga utbildningsområden.

Grundskolenämnden avstyrkte motionen, med motiveringen att det krävs både tid och resurser för att rekrytera, organisera och leda volontärarbetet. Nämnden menar att volontärer i skolan förvisso deltar i olika aktiviteter och uppdrag inom skolverksamheten utan ekonomisk ersättning, men att det måste balanseras mot den arbetsinsats som krävs för att organisera och leda volontärverksamheten. Nämnden lyfter samtidigt att de inte ser några hinder i att lokala aktiviteter organiseras och genomförs utifrån behov.

Socialnämnden Centrum tillstyrkte motionen. Nämnden bedömer det som positivt att insatser av vuxna på frivillig basis i skolan får möjlighet att spridas till andra utbildningsområden utifrån erfarenheterna i stadsområde Centrum. Nämnden betonade att det är viktigt att det finns liknande organisering och arbetssätt över staden samt att en utökning av volontärer i skolan till samtliga utbildningsområden kommer att innebära ökade kostnader.

Utifrån motionen tog kommunfullmäktige 22 augusti 2024 beslut om att ge socialnämnden Centrum i uppdrag att i samverkan med övriga socialnämnder och grundskolenämnden utreda förutsättningarna för att verksamheten Volontär i skolan utökas till att omfatta samtliga utbildningsområden.

Utredningsuppdraget

Kommunfullmäktige beslutade 2024-08-22 § 320 att ge Socialnämnd Centrum i uppdrag att i samverkan med övriga socialnämnder och grundskolenämnden utreda förutsättningar för att verksamheten Volontär i skolan utökas till att omfatta samtliga utbildningsområden. Utredningen ska beakta:

- a) hur verksamheten lämpligast organiseras samt säkerställer att det inte innebär en belastning för skolan. Utredningen ska också inkludera en kostnadsberäkning av förslagen.
- b) hur man kan säkerställa såväl lämplighet som kompetens hos de personer som ska arbeta som volontär i skolan.
- c) hur Volontär i skolan kan samverka med verksamheten Skolan som arena/Lights On.

I ärendet beskrevs vikten av att de personer som involveras i skolan har de kompetenser som krävs för att bidra till skolans verksamhet och att det därför bör göras gedigen kontroll av de personer som vara volontärer i skolan och att den kompetensen som efterfrågas handlar om eventuella ämneskunskaper, sociala färdigheter samt att man uppfyller övriga krav på lämplighet för att arbeta för Göteborgs Stad gällande exempelvis mänskliga rättigheter och eventuell kriminell belastning. Vidare lyfts att skolan som arena och Lights on är exempel på bra samarbete mellan skolan, civilsamhället och socialförvaltningarna och att utredningen ska titta på möjligheterna att stärka detta

ytterligare genom att samverka med Volontär i skolan. Det framkommer även att nämnderna bör undersöka möjligheten att vissa av volontärerna har ett specifikt och extra fokus kring lästräning.

Rapport Volontär i skolan. Beskrivning av verksamheten och förutsättningar för en utökning till att omfatta samtliga utbildningsområden.

Bilagd rapport svarar på utredningsuppdraget. Rapporten beskriver hur socialförvaltningen Centrum idag arbetar med volontärer i skolan. Den är uppdelad i sex avsnitt som inkluderar en beskrivning av vad volontärer i skolan innebär, en kort genomgång av hur andra kommuner tar sig an liknande uppdrag, en kartläggning av hur processen ser ut idag samt förutsättning för hur verksamheten kan utvecklas vidare med utgångspunkt i utredningsuppdraget.

Utredningen lyfter möjligheten att skala upp verksamheten volontärer i skolan så att den erbjuds inom samtliga fyra utbildningsområden i Göteborg. Röster från volontärer, olika skolor och grundskoleförvaltningens tidigare utredning inom området lyfter flera viktiga värden och syften. I samtal med representanter från de fyra regionala socialförvaltningarna framkommer att de upplever stora möjligheter med volontärer i skolan i samtliga utbildningsområden och ser särskilt kopplingen till skola som arena.

Utredningen lyfter ett scenario där socialförvaltningen Centrum får i uppdrag att utöka verksamheten Volontär i skolan så att den erbjuds inom samtliga fyra utbildningsområdena i Göteborg. Man kan bygga vidare på det arbetssätt och den funktion som redan finns, och där socialförvaltningarna kan fungera som en länk mellan skolor och volontärer i varje stadsområde. Förslaget är att börja med en pilot. På sikt ser utredningen att ansvaret bör ligga mer hos skolan, och att civilsamhället gärna får ha en aktiv roll i samordningen.

Utredningen betonar samtidigt vikten av frivillighet för varje skola och rektor och understryker betydelsen av att de skolor som vill delta är aktiva och engagerade parter i arbetet, eftersom det är skolan som har ansvar för och befogenhet över den verksamhet som bedrivs där under dagtid.

Förvaltningens bedömning

22 augusti 2024 tog kommunfullmäktige beslut om att ge socialnämnden Centrum i uppdrag att i samverkan med övriga socialnämnder och grundskolenämnden utreda förutsättningarna för att verksamheten Volontär i skolan utökas till att omfatta samtliga utbildningsområden. Uppdraget har omhändertagits genom att en verksamhetsutvecklare inom socialförvaltningen Centrum har samlat olika funktioner för att lyfta flera perspektiv på frågan. Möten har hållits med Generationsmöten, med de fyra socialförvaltningarna, med grundskoleförvaltningen samt med representanter från civilsamhället. Intervjuer har hållits med ett antal volontärer samt med ett antal rektorer och pedagoger på några skolor. De två medarbetare inom Generationsmöten som idag samordnar volontärer i skolan har stöttat upp i arbetet genom att bistå med underlag och skapa kontakt för att intervjuer och fokusgrupp skulle kunna genomföras.

Bilagd rapport svarar på utredningsuppdraget. Förvaltningen bedömer att socialnämnden Centrum kan anteckna rapporten och sända den tillsammans med tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen för vidare hantering. Förvaltningen bedömer även att rapporten bör

skickas till grundskolenämnden, socialnämnderna Hisingen, Nordost och Sydväst för kännedom. Förvaltningen bedömer att uppdraget därmed kan avslutas.

Socialförvaltningen Centrum

Sandra Säljö
Förvaltningsdirektör

Volontär i skolan.

Beskrivning av verksamheten och förutsättningar för en utökning till att omfatta samtliga utbildningsområden

2025-04-27

Innehåll

Sammanfattning.....	3
1 Uppdraget.....	4
2 Bakgrund.....	6
2.1 Från senior i skolan till volontär i skolan	6
2.2 Vad innebär volontärer i skolan?	6
2.3 Nuvarande situation och begränsningar	7
2.4 Omvärldsbevakning.....	8
3 Skola som arena	10
4 Varför volontär i skola?	11
4.1 Vad tycker volontärerna?.....	11
4.2 Vad tycker skolorna?	12
4.2.1 Möjligheter och utmaningar för grundskolan att samordna volontärer i skolan.....	12
4.2.2 Erfarenhet av volontär i skolan	13
5 Dagens struktur och omhändertagande	15
5.1 Processen idag från rekrytering till avslut	15
5.2 Rollfördelning för omhändertagande av processen.....	18
5.2.1 Volontärens roll	18
5.2.2 Socialförvaltningens roll.....	18
5.2.3 Skolans roll.....	19
5.3 Övergripande struktur för rollfördelning	19
5.4 Nycklar till framgång för att bedriva verksamheten	20
6 Förutsättningar för att utöka volontärer i skolan till alla fyra utbildningsområden	21
6.1 Stadenövergripande samordnande funktion med lokal förankring	22
6.2 Ekonomisk bedömning	23
6.3 Organisering på längre sikt.....	24
6.4 Starta upp som pilot – och genomför utvärdering	24
Bilaga 1 – Underlag	25
Bilaga 2 - Skolor som idag (i maj 2025) har volontärer genom samordnare inom Generationsmöten	27

Sammanfattning

Arbetet med volontär i skolan påbörjades inom stadsdelsförvaltningen Centrum under 2014. Satsningen bygger på övertygelsen om att möten mellan yngre och vuxna människor berikar varandra och att det motverkar främlingskap och avstånd mellan grupper i vårt samhälle. I dagsläget finns det omkring 30 aktiva volontärer på 15 skolor och 6 förskolor, främst inom Centrum.

Den 22 augusti 2024 beslutade kommunfullmäktige att ge socialnämnden Centrum i uppdrag att i samverkan med övriga socialnämnder och grundskolenämnden utreda förutsättningarna för att verksamheten Volontär i skolan utökas till att omfatta samtliga utbildningsområden.

I utredningen har det framkommit att det finns möjlighet att skala upp verksamheten volontärer i skolan så att den erbjuds inom samtliga fyra utbildningsområdena i Göteborg. Det skulle kunna ske med stöd från socialförvaltningarna, där den funktion som idag finns inom socialförvaltningen Centrum förstärks. Socialförvaltningarna kan fungera som en möjliggörande länk för att fler skolor ska kunna ta emot volontärer. Detta har visat sig fungera framgångsrikt för såväl skolor och elever som för volontärer själva. Utredningen föreslår därför i så fall ett scenario där socialförvaltningen Centrum får i uppdrag att utöka verksamheten Volontär i skolan till att omfatta samtliga fyra utbildningsområden. En sådan lösning bör inledas som en pilot. På längre sikt ser utredningen behovet av att organisera det på annat sätt, då skolan har ansvar för sin verksamhet och där vi gärna ser att civilsamhället har en aktiv roll i samordningen.

Utredningen vill betona vikten av frivillighet för varje skola och rektor. Hur utökning kan ske behöver vara en dialog mellan socialförvaltningarna och skolorna i aktuellt utbildningsområde. Genom tydlig facilitering från socialförvaltningarna kan belastningen för skolorna hållas låg. Utredningen vill samtidigt understryka betydelsen av att skolan är en aktiv och engagerad part i arbetet. Det är skolan som bär ansvar och har full befogenhet för den verksamhet som bedrivs inom skolans ramar och detta inbegriper volontärer som deltar under skoldagen. För att skapa en stabil grund för verksamheten vore det önskvärt att teckna ett formellt samarbetsavtal mellan grundskoleförvaltningen och socialförvaltningarna.

Förvaltningen bedömer att det krävs tillskjutande resurser för att kunna kvalitetssäkra en verksamhet över hela staden. Det är svårt att i förhand veta hur stort intresset kan bli från skolor och volontärer och det är därför svårt att uppskatta hur omfattande denna verksamhet skulle kunna bli. Utredningen pekar därför på behov av att arbetssättet fasas in med ett antal målsättningar för vad som ska uppnås samt att en utvärdering genomförs efter ett antal år för att se hur väl arbetet fallit ut. Därefter kan det krävas nytt beslut om framtida struktur och resursbehov.

1 Uppdraget

Bakgrund

Under hösten 2022 inkom ett Göteborgsförslag om ”Volontärer i Göteborgs alla grundskolor”. Förslagsställaren skriver att seniorer/pensionärer kan betyda mycket för elever i skolan, särskilt i utsatta områden. Förslaget skulle innebära att volontär i skolan genomförs i hela Göteborg. Grundskoleförvaltningen utredde Göteborgsförslaget, nämnden beslutade därefter i enlighet med tjänsteutlåtandet att avstyrka Göteborgsförslaget.

2023 remitterades en motion av Jessica Blixt (D) till socialnämnden Centrum och grundskolenämnden. Motionen handlade bland annat om att föreslå kommunfullmäktige att besluta att ge kommunstyrelsen i uppdrag att säkerställa att volontärer i skolan utökas till att omfatta samtliga utbildningsområden. Grundskolenämnden avstyrkte motionen. Vid båda besluten gav nämnden motiveringen att det krävs både tid och resurser för att rekrytera, organisera och leda volontärarbetet. I besluten framkommer att skolan inte ser några hinder i att lokala aktiviteter organiseras och genomförs utifrån behov, att samordningsuppdraget inte tillhör kärnuppdraget för skola, men att grundskoleförvaltningen är positiva till att socialförvaltningen har detta samordningsansvar. Socialnämnden Centrum tillstyrkte motionen, och bedömde det som positivt att insatser av vuxna på frivillig basis i skolan får möjlighet att spridas till andra utbildningsområden utifrån erfarenheterna i stadsområde Centrum.

Uppdrag att utreda förutsättningar

Utifrån motionen beslutade kommunfullmäktige 2024-08-22 att ge socialnämnden Centrum i uppdrag att i samverkan med övriga socialnämnder och grundskolenämnden utreda förutsättningarna för att verksamheten Volontär i skolan utökas till att omfatta samtliga utbildningsområden. Utredningen ska beakta:

- a) hur verksamheten lämpligast organiseras samt säkerställer att det inte innebär en belastning för skolan. Utredningen ska också inkludera en kostnadsberäkning av förslagen.
- b) hur man kan säkerställa såväl lämplighet som kompetens hos de personer som ska arbeta som volontär i skolan.
- c) hur Volontär i skolan kan samverka med verksamheten Skolan som arena/Lights On.

I ärendet beskrevs vikten av att de personer som involveras i skolan har de kompetenser som krävs för att bidra till skolans verksamhet och att det därför bör göras en gedigen kontroll av de personer som vill vara volontärer i skolan och att den kompetensen som efterfrågas handlar om eventuella ämneskunskaper, sociala färdigheter samt att man uppfyller övriga krav på lämplighet för att arbeta för Göteborgs Stad. Vidare lyfts att skolan som arena och Lights on är exempel på bra samarbete mellan skolan, civilsamhället och socialförvaltningarna och att utredningen ska titta på möjligheterna att stärka

detta ytterligare genom att samverka med Volontär i skolan. Det framkommer även att nämnderna bör undersöka möjligheten att vissa av volontärerna har ett specifikt och extra fokus kring lästräning.

Uppdragets omhändertagande

22 augusti 2024 tog kommunfullmäktige beslut om att ge socialnämnden Centrum i uppdrag att i samverkan med övriga socialnämnder och grundskolenämnden utreda förutsättningarna för att verksamheten Volontär i skolan utökas till att omfatta samtliga utbildningsområden. Uppdraget har omhändertagits genom att en verksamhetsutvecklare inom socialförvaltningen Centrum har samlat olika funktioner för att lyfta flera perspektiv på frågan. De två medarbetare inom verksamheten Generationsmöten som idag samordnar volontärer i skolan inom socialförvaltningen Centrum har stöttat upp i arbetet genom att bistå med underlag och skapa kontakt för att intervjuer och fokusgrupp skulle kunna genomföras. Möten har hållits med de fyra socialförvaltningarna, med grundskoleförvaltningen samt med representanter från civilsamhället. Intervjuer har hållits med ett antal volontärer samt med ett antal rektorer och pedagoger på några skolor.

2 Bakgrund

2.1 Från senior i skolan till volontär i skolan

Seniorer i skolan startade upp som en del av verksamheten *Generationsmöten* inom dåvarande stadsdelsförvaltningen Centrum. Arbetet inom Generationsmöten syftar till att skapa möjligheter för olika generationer att mötas, dela kunskap och erfarenhet, med målet att minska fördomar mellan åldersgrupper och främja deltagande och inflytande i staden. I början hade Seniorer i skolan fokus på att äldre och yngre skulle mötas, vilket förklarar namnet.

I början av 2018 genomfördes en rekryteringskampanj, med ett vykort som skickades ut till invånare över 67 år, inom stadsdelsförvaltningen Centrum med budskapet ”Barnen behöver dig”. Samma år genomförde Göteborgs Stad en omorganisation där förskoleförvaltningen och grundskoleförvaltningen blev egna förvaltningar. Seniorer i skolan fortsatta drivas av stadsdelsförvaltningen Centrum genom samarbete mellan förvaltningarna. I slutet av år 2019 fanns cirka 80 aktiva volontärer i stadsdelen Centrums skolor. Vid denna tidpunkt började även personer i olika åldrar spontant höra av sig. I samband med detta togs beslut om att ändra verksamhetens namn till det mer generella begreppet Volontär i skolan. Satsningen bygger på övertygelsen om att möten mellan yngre och vuxna människor berikar varandra och att det motverkar främlingskap och avstånd mellan grupper i vårt samhälle.

När Göteborgs Stad omorganiserades 2020–2021, samtidigt som pandemin påverkade samhället, förändrades förutsättningarna. Volontärer i skolan, som sedan tidigare sagts var en del av Generationsmöten i centrum, placerades inom Socialförvaltning Centrum. Dock har det formella arbetsuppdraget inte integrerats i den nya organisationen, vilket innebär att verksamheten saknar en officiell förankring.

Det är verksamhetsutvecklare inom Generationsmöten som idag har ansvar att administrera, rekrytera, förmedla och matcha volontärerna med skolorna. Dessa kommer i utredningen att benämnas som *samordnare inom Generationsmöten* alternativt enbart *samordnarna*.

2.2 Vad innebär volontärer i skolan?

Volontärer i skolan finns där för att stödja och hjälpa barn och elever på olika sätt. Deras insatser är helt ideella och bygger på ett genuint engagemang för människor och samhällsutveckling. De personer som har sökt sig till uppdraget som volontär är en relativt homogen grupp. Många har en akademisk bakgrund eller lång livserfarenhet från olika yrken och intressen. En trend är att de som vill vara volontärer är allt yngre, det är fler som idag fortsatt yrkesarbetar som vill förlägga del av sin tid som volontär, exempelvis genom att ta ledigt en eftermiddag i veckan. Det finns också en trend där fler yrkesverksamma personer som del av sin tjänst kan gå in som volontärer.

De som hör av sig är inte endast boende i Centrum. Redan innan pandemi fanns det seniorer som reste långt. Man vill engagera sig i skolan i sitt geografiska område och oftast inte på andra tider än där seniorbiljetten gäller i kollektivtrafiken. Många som hör av sig och vill vara volontär har redan en klar bild över vad de vill bidra med. Volontärernas uppgifter är varierande och styrs av barnens, personalens och volontärens behov och önskemål. Volontären är en extra resurs som till exempel kan lyssna på barn som läser, träna räkning, hjälpa till med det som behövs i skolan, vara med på rasterna, i slöjden, stötta och motiveras elever som har svårigheter i något ämne. Det kan också handla om att hoppa in och stötta upp i läxhjälpgrupp. Det vanligaste är att man vill följa en klass, till exempel från årskurs 4 ända till årskurs 6. Det blir ett relationsbyggande. Kunskapsutbyte över generationsgränserna får man på köpet.

Volontär i skolan är inte en beställningstjänst, utan bygger på frivillighet, ömsesidighet och respekt. Som volontär bidrar man med engagemang och tid och det är viktigt att ta hänsyn till volontärens intresse. Kravet på volontären är att vara en extra och god vuxen person i klassrummet och som ser barnen. Volontärerna är inte, och ska inte, vara pedagoger. Som volontär får du inte gå in och ta över arbetsuppgifter från någon annan och ska heller inte lämnas ensam att ta hand om barn, det ska alltid finnas ansvarig pedagog. För att verksamheten ska bli bra är samordnarna inom Generationsmöten noga med att få in rätt personer. Därför måste alla som vill vara volontär i skolan visa utdrag ur belastningsregistret och delta i en obligatorisk introduktionsutbildning, där information om sekretess, anmälningsplikt och GDPR ingår.

2.3 Nuvarande situation och begränsningar

Det finns idag ingen aktiv rekrytering av volontärer, men upplevelsen från samordnarna inom Generationsmöten är att allt fler hör av sig. De försöker idag ta sig an de intresseanmälningar som kommer in, men placering blir på de skolor där det redan finns en upparbetad kontakt. Nu finns det cirka 30 aktiva volontärer. Eftersom det saknas ett formellt uppdrag och resurser för att expandera verksamheten kan nya volontärer i nuläget endast placeras på skolor där det redan finns etablerade samarbeten. En geografisk utvidgning av Volontär i skolan efterfrågas också av volontärer, som gärna vill engagera sig i sitt närområde.

Avtal mellan socialförvaltningen och grundskoleförvaltningen saknas

Skolan bär ansvar för den verksamhet som bedrivs inom skolans ramar och detta inbegriper volontärer som deltar under skoldagen. Det fattas en formaliserad struktur och överenskommelse mellan Volontär i skolan och grundskoleförvaltningen.

Fokus på befintliga volontärer och ökat intresse

Samordnarna inom Generationsmöten upplever att det finns ett stort intresse för Volontär i skolan. Veckovis hör personer av sig via verksamhetens

funktionsbrevlåda för att få information om hur de kan bli volontärer. För att möta detta hålls regelbundna informations- och introduktionsträffar i Socialförvaltning Centrums regi. Intresserade volontärer matchas därefter med skolor som har möjlighet att ta emot dem.

I dagsläget finns åtta skolor inom stadsområde Centrum som vill ta emot fler volontärer. I vissa fall har volontärer uttryckt en stark önskan att placeras på skolor utanför Centrum, vilket har möjliggjorts i samarbete med skolor i stadsområdena Sydväst och Nordost. För närvarande är fyra skolor i dessa områden delaktiga.

Pilotprojekt i Backa, Hisingen

Parallellt med arbetet inom stadsområde Centrum har Generationsmöten ingått en formell överenskommelse med Socialförvaltningen Hisingen om att implementera Volontär i skolan som en del av medborgarlöftet i Backa. Sedan 2023 finns därmed Volontär i skolan även i Backa. Detta är en del av det trygghetsskapande samarbetet mellan polis, socialförvaltning och lokala aktörer. Att detta blev möjligt beror på att medarbetare i socialförvaltning Hisingen kände till verksamheten från dess tidigare etablering i Centrum. Samordnarna inom Generationsmöten fick möjlighet att presentera initiativet för Backas rektorer inom ramen för Trygg i-samverkan. Detta resulterade i ett pilotprojekt mellan Socialförvaltning Centrum och Socialförvaltning Hisingen. Backa har idag volontärer på två skolor. Erfarenheten än så länge är mycket positiv både från skolorna och volontärerna. De har just nu sex aktiva volontärer, som Generationsmöten varit med och samordnat.

Nuvarande skolor med volontärer

En lista över de skolor som just nu (maj 2025) har volontärer i skolan finns i bilaga 2. Bilagan lyfter de volontärer som matchats genom Generationsmöten, vilket kan förändras kontinuerligt. Det finns idag volontärer i skolan inom samtliga utbildningsområden, men mest i Centrum. Utöver det finns även volontärer på ett antal förskolor i Centrum.

2.4 Omvärldsbevakning

Flera kommuner har hört av sig till Göteborgs Stad för att få reda på mer om hur staden arbetar med volontärer i skolan. Det finns också kommuner som har verksamheter som kan liknas vid denna. Hur det organiseras skiljer sig åt. I vissa kommuner är det civilsamhället som i samverkan med skolan erbjuder volontärer i skolan. I andra kommuner liknar upplägget det som Göteborg har idag, men det skiljer sig åt genom att det är skolan som har huvudansvaret för verksamheten, och inte en annan förvaltning. Nedan ges exempel på liknande verksamhet med volontärer under skoltid inom andra svenska städer. Länkar till mer information finns under avsnittet Underlag.

Helsingborg har klassmormor/klassmorfar och testat detta under 2024 och 2025 som ett pilotprojekt på två skolor. Projektet möjliggörs med stöd av en fond som bekostar annonsering av projektet och sociala aktiviteter för de som är

med som klassmormor och klassmorfar. Faller pilotprojekt väl ut är tanken att bilda en stiftelse för att Klassmormor/Klassmorfar ska kunna fortsätta och utökas efter 2025.

PRO har centralt ansökt om pengar från Allmänna arvsfonden för att kunna få in fler pensionärer i skolor landet över. Det finns pensionärer som är volontärer i skolan genom PRO i Örebro och Nybro.

I **Sundsvall** finns föreningen Skolvolontärer. Skolvolontärerna finns som stöd bland annat i klassrummet, i matsalen, som rastvärd, stöttar i läsförståelse och lästräning, som stöd i visst ämne, läxhjälp med mera. De ser sig som en extra vuxenkontakt och stöd för både elever och lärare. På deras hemsida står det att de är närmare 50 skolvolontärer på 17 skolor som stöttar på olika sätt i skolorna och att de har en god kontakt med skolförvaltningen inom kommunen. Skolvolontärer träffas också flera gånger under terminerna för att lära känna varandra och dela med sig av erfarenheter.

Berättarministeriet är en stiftelse med riktade insatser gentemot lärare och elever i skolor med högt socioekonomiskt index. De har volontärer som medverkar på skolprogrammen och möter skolklasser som besöker Berättarministeriets utbildningscenter. Grundskoleförvaltningen i Göteborg samverkar med Berättarministeriet.

Ekerö kommun är precis i uppstarten av Senior i skolan som är ett samarbete mellan kommunen och den ideella föreningen Vi alla i skolan. Baserat på intresse, behov och erfarenhet kan personerna få göra allt från att lyssna på läsläxan och följa med på utflykter till att pyssla.

I **Karlskrona** har ett motsvarande projekt funnits i 20 år och omkring 150 pensionärer är ute i skolorna. Innan volontärerna ger sig ut till klassrummen och skolgårdarna riktas uppdraget tillsammans med rektorn och det kan vara allt från en lektion i veckan till raster alla dagar, beroende på vad personen vill. När personerna väl är ute i skolan är det rektorernas ansvar att löpande följa upp med både seniorer och elever för att se så att allt fungerar. Alla seniorer får en två dagar lång utbildning som hålls av den ideella föreningen Vi alla i skolan. Under kursen ges all information som behövs och inkluderar studiebesök på någon av skolorna. Efter det bestämmer man om man vill fortsätta, och på vilken av skolorna.

Karlskrona kommun bedriver även **volontärplatsen**, där man både kan anmäla sig som uppdragstagare och uppdragsgivare. Karlskrona kommun arbetar för att bygga upp en kommunövergripande volontärverksamhet som även inkluderar ideella föreningar. På Volontärplatsen kan man anmäla sig för att delta som volontär och registrera sig som uppdragsgivare för volontärer. Ett av uppdragen som går att anmäla sig intresse till är Senior i förskola eller skola.

Allas barnbarn finns runt om i landet, också i Göteborg, men verksamheten är riktad till förskolan. Allas Barnbarn är en politiskt och religiöst obunden ideell organisation som vänder sig till volontärer som vill läsa och berätta för barn i förskolan. Organisationen Allas barnbarn samarbetar med studieförbund, förskolan och biblioteket.

Via Volontärbyrån söker **Rädda barnen** volontärer till verksamhet i grundskolan i **Uppsala**. Volontärer behövs för att hjälpa till i skolans olika verksamheter inom årskurs F-9, såsom att stödja med läxor, samtal på svenska, stöd på raster, bokläsning med bokprat, hjälp i slöjd eller bild.

På **Tjörn** samarbetar **sparbanken** med kommunens skola genom att erbjuda Vuxna volontärer i skolan.

3 Skola som arena

Skola som arena samarbetar med näringsliv, stiftelser och kommun för att hjälpa barn att få en aktiv fritid och skapa en mötesplats för alla som bor eller verkar i området. Socialförvaltningarna och grundskoleförvaltningen i Göteborgs Stad koordinerar Skola som arena och samarbetar med skolan, kulturskolan, fritid och socialtjänst. Men också med näringsliv och idéburna organisationer som fastighetsbolag, idrotts- och kulturföreningar och föräldragrupper. Exempel på insatser är att en förening serverar frukost innan skolan, en annan erbjuder sportaktiviteter och en föräldragrupp ger läxhjälp efter skolan.

Under 2022 tog ansvariga tjänstepersoner fram en överenskommelse mellan Generationsmöten i Centrum, grundskoleförvaltningen samt äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen (ÄVO). Överenskommelsen syftade till att pröva verksamheten volontär i skolan inom Skola som arena i samverkan med ÄVO. Enligt överenskommelsen skulle verksamhetsutvecklare inom Generationsmöten ansvara för att rekrytera, förmedla och matcha volontärerna med skolan. Tanken var att Skola som arena-koordinatorer skulle hjälpa till att säkra att genomförandet ute på varje skola blir tryggt och hållbart för skola, volontär och elev. Aktiviteterna inom Skola som arena sker före och efter lektionstid och utgår från barnens behov och önsknings. Volontären kan välja att vara en extra viktig vuxen i redan befintliga aktiviteter eller kan tillsammans med koordinator och/eller annan samverkanspart utforma en egen aktivitet. ÄVO bidrar med mötesplatser för att nå ut till blivande volontärer.

Än så länge har inga volontärer rekryterats utifrån denna överenskommelse. Det finns möjlighet att förstärka med volontärer inom ramen för skola som arena, det vill säga före och efter skoltid, förutsatt att det finns volontärer som är intresserade av det och koordinatorerna resursmässigt kan ta emot dem. Många volontärer som söker som volontär i skola vill vara på plats under dagtid och det har varit svårt att rekrytera dem till aktiviteter inom skola som arena, då det är före eller efter skoltid. Detta har också baserats på att rekryteringen inte varit aktiv de senaste åren och de som spontant hört av sig till Generationsmöten har gjort det utifrån att de hittat folders eller information på webben. Med en genomtänkt och bred kommunikationsinsats för att rekrytera volontärer till skolan kan det antagligen även i större utsträckning förstärka skola som arena.

4 Varför volontär i skola?

Nedan listas ett antal punkter som kan sammanfatta varför volontär i skola och vilka mervärden det kan skapa om det fungerar framgångsrikt.

Motverka ofrivillig ensamhet och skapa meningsfullhet

Genom att engagera volontärer i skolor ges fler vuxna möjligheten att bidra till samhället på ett konkret sätt. Många äldre eller andra volontärer kan känna sig ensamma och söker något meningsfullt att sysselsätta sig med. Genom generationsöverskridande möten skapas positiva relationer som gynnar både barn och vuxna.

En kompensatorisk verksamhet som stärker där behovet är som störst

Skolor saknar ofta resurser för att ge alla elever det stöd de behöver. Volontärer kan stötta där det behövs mest – exempelvis vid läxläsning, rastaktiviteter eller som extra vuxna i klassrummet som stöttar i läsning. På så sätt kan skillnader i barnens skolgång och förutsättningar minska.

Generationsöverskridande möten och tillitsskapande

Många barn saknar naturliga möten med vuxna utanför sin familj och skolpersonal. Volontärer blir förebilder som bidrar till ökad tillit och förståelse mellan generationer. Detta är särskilt viktigt för barn som saknar stabila vuxenrelationer i sin vardag.

Fler vuxna i skolan ser barnen och stärker deras trygghet

Volontärer kan fungera som extra vuxna som ser och lyssnar, vilket kan öka barnens känsla av trygghet och välmående. Volontärer kan fylla en viktig funktion då det på många skolor finns få resurser till rast- och fritidsaktiviteter. Volontärer kan hjälpa till med aktiviteter, skapa struktur och ge barn fler möjligheter till meningsfulla pauser i skoldagen.

Fler vuxna i skolan – volontärer blir en resurs

När det finns fler närvarande vuxna i skolan, får fler barn och unga möjlighet att träffa trygga vuxna som har tid och engagemang. Volontären är inte heller där för att döma och bedöma.

4.1 Vad tycker volontärerna?

Under utredningen har en fokusgrupp hållits med ett antal personer som idag är volontärer i skolan. Syftet med fokusgruppen var att fånga upp volontärernas röster och tankar om uppdraget och för att ta del av utvecklingsförslag.

Av fokusgruppen framkommer väldigt positiva röster och bilder om volontärskapet och att det känns viktigt både för sin egen del, men framför allt för att de vill finnas och stötta upp som en extra vuxen för barnen. Flera nämner

att det är deras sätt att kunna ge tillbaka till samhället och att det är viktigt att barn och unga får en trygg uppväxt, och det vill de på sitt sätt kunna bidra med.

Det finns en oro att skolan inte har tillräckligt med resurser och vuxna. Flera lyfte även att de ser att volontärverksamheten kan utvecklas till flera ställen i staden och att det kan finnas ett stort behov på andra skolor runtom i Göteborg som nu inte kan tillgodose i denna form. Flera betonar vikten av att skolorna själva måste få avgöra om de vill ta emot volontärer, så att de inte ser det som en belastning.

Ett behov som framkommer från fokusgruppen är att introduktionen kan vara ännu mer fördjupad för att veta mer om vad uppdraget går ut på. Som volontär i skolan kan man få se och höra mycket och det är viktigt att få känna trygghet i vad som gäller inom sin roll. Ett återkommande önskemål från volontärerna är att skapa gemensamma informationstillfällen där både nya och erfarna volontärer kan mötas, utbyta erfarenheter och ta del av kompetenshöjande insatser. Det kan stärka både engagemanget och tryggheten i rollen som volontär.

Ytterligare önskemål är att ha en bestämd och kontinuerlig träff eller avstämning med rektorn, exempelvis en gång per år.

- *Jag gör min insats för elever i skolan. Sanningen är att jag ser det som en magisk resa genom tiden. Till skolan går jag som en 78 år gammal människa men efter 10 minuter i klassen blir jag en elvaårig pojke och hjälper mina kompisar som visar att de behöver stöd. Från 14 till 15 jobbar jag med XX i biblioteket. Där har vi extra studier för elever från olika klasser som behöver stöd när det gäller läxhjälp*

Volontär NN

4.2 Vad tycker skolorna?

4.2.1 Möjligheter och utmaningar för grundskolan att samordna volontärer i skolan

Grundskoleförvaltningen genomförde en utredning om volontärer i skolan i samband med att Göteborgsförslaget skulle beslutas i nämnden. I utredningen lyftes ett antal möjligheter och utmaningar som skolan kan se om skolan skulle samordna volontärer i skolan.

En central utmaning som skolan lyfte är att arbetet med volontärer riskerar att ta tid och resurser från skolans ordinarie verksamhet. Att leda volontärer kräver tid och insatser från skolledningen, vilket kan öka arbetsbördan för rektor. För att det ska fungera krävs att rektorer och lärare är delaktiga och ser värdet av insatsen. Dessutom krävs det kontinuitet i volontäruppdraget. Det krävs tydliga strukturer för rekrytering, introduktion och vägledning av volontärer. De som vill vara volontärer behöver få en god förståelse för skolans värdegrundsarbete och hur man skapar ett klimat där alla elever känner sig trygga, delaktiga och respekterade.

Det lyfts även ett antal praktiska svårigheter. Ju fler externa vuxna som rör sig i skolan, desto mer samordning krävs, vilket kan göra det svårare att hålla samman och förmedla skolans värdegrund. Ett dilemma som också framkom i utredningen var om volontären bor i närområdet och har anhöriga på skolan.

En viktig utgångspunkt för grundskoleförvaltningen är att frågan om att ta emot volontär måste vara ett erbjudande och att det är rektor som avgör om det är aktuellt eller inte på respektive skola. Detta innebär att insatsen kan se olika ut på stadens skolor, beroende på lokala förutsättningar och engagemang. Syftet bör vara att verksamheten upplevs som ett stöd, inte en belastning, och att både lärare och rektorer ser det som något positivt och värdefullt. Det är viktigt att det upplevs som en vinst för skolan.

Det framkommer även att samordningsuppdraget inte tillhör kärnuppdraget för skola, men att grundskoleförvaltningen är positiva till att socialförvaltningen har detta samordningsansvar.

4.2.2 Erfarenhet av volontär i skolan

Vad tycker pedagoger?

Intervjuer har hållits med ett antal rektorer och pedagoger som idag har eller nyligen har haft volontärer hos sig. Det fanns en samstämmig positiv bild bland dem som deltog i intervjuerna. En synpunkt som återkommit är att volontären kan vara en extra trygg vuxen i skolan som inte har som roll att bedöma eleven, vilket de upplever som väldigt värdefullt.

- *Jag har varit väldigt nöjd och glad med den hjälp jag och eleverna har fått av de fantastiska volontärerna som varit i klassen. Det har varit väldigt uppskattat hos eleverna att få extra lästid och, eller extra vuxentid. Alla barn har fått en eller flera extra möjligheter att bli sedda och lyssnade på under veckan. Att känna sig viktig, sedd, trygg och uppskattad är grunden i all undervisning och i alla klasser. Volontärerna har också bidragit till att några barn med behov har fått läsa sin läsläxa två eller tre gånger under veckan, istället för en gång. Det har gett resultat i fin läsutveckling!*

Pedagog grundskolan

Vad tycker rektorer?

Av rektorer framkommer en samstämmighet i vikten av långsiktighet, det är en relationsbyggande aktivitet. En volontär behöver vara på plats med en viss kontinuitet och tänka att hen ska stanna minst en termin. Det lyfts även att det kan ta tid i början att hitta sina roller, det ska fungera med pedagogen och det ska finnas en trygghet för eleverna. Det fungerar inte alltid och då får man prata om det.

Två rektorer nämner att det känner att det är en trygghet för dem att veta att samordnarna inom Generationsmöten har kunskap om skolans verksamhet och

alltid finns till hands när det finns behov att stämna av något. Det är även en trygghet att de har god kännedom om varje volontär.

- *Volontär i skolan innebär en möjlighet för eleverna i skolan att få träffa en god positiv vuxen som inte kommer att behöva bedöma elevens kunskaper utan kan skapa en annan pedagogisk eller social relation.*

Rektor

Vad tycker barnen?

Barnens röst har framför allt fått lyftas i intervjuerna med pedagoger och rektorer. Generationsmöten har även skickat ut ett formulär till de skolor som har volontärer för att dela ut i klassen, så att de elever som vill skriva något om hur de upplever att ha en volontär i klassen kan göra det. När denna rapport skrevs fram har inget underlag skickats in från någon skola ännu, däremot har ett citat kommit in via epost med kommentar från en elev som tidigare haft en volontär i klassen:

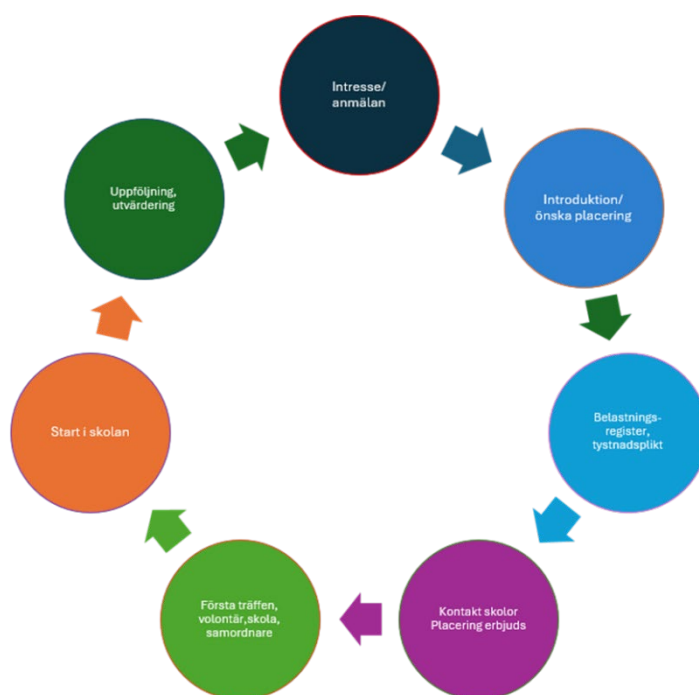
- *NN var aldrig på dåligt humör, alltid skratt och skoj. Han hitta alltid på något nytt och göra med oss, såg han att någon hade en sämre dag gjorde han allt för att försöka göra den bättre, han berättar alltid massa spännande och roliga historier och var alltid på gott humör, han såg alltid till att ingen kände sig utanför.*

Elev

De samtal som har förts har utgått från dem som har etablerad kontakt med volontärer i skolan och de har ofta valt att ha flera volontärer över tid eller haft en volontär på plats under lång tid. Då det har fungerat bra, signalerar de att volontärskapet är positivt. Det finns såklart även exempel där volontärskap inte har fungerat av olika skäl, men majoriteten av de bilder som framkommer är mycket positiva.

5 Dagens struktur och omhändertagande

5.1 Processen idag från rekrytering till avslut

Samordnare inom Generationsmöten administrerar idag omhändertagandet av volontär i skolan genom hela processen. Bilden ovan visar hur processen är uppbyggd. Processen beskrivs nedan.

Interesse/anmälan

Volontärer som vill göra en insats vänder sig idag till socialförvaltningen Centrum, till verksamheten Generationsmöten. Vanligtvis är gången att man hör av sig med en intresseanmälan via funktionsbrevlådan, eller har direktkontakt. Verksamheten har en enhetssida på webben med information om Volontär i skolan och det finns flyers som ligger på olika bibliotek och mötesplatser.

Introduktion/önska placering

Samordnarna bjuder in personen som önskar vara volontär till ett första möte, ett sorts lära känna-möte för att veta mer om personen och vad man vill eller kan bidra med. Introduktionen omfattar lära känna samtal, information om verksamheten Generationsmöten och volontäruppdraget, samtal om dagens skola, genomgång och uppvisande av utdrag ur belastningsregister, sekretesslagen, tystnadslöfte, rutiner och förslag på volontärens ideella insats.

Introduktionen pågår under cirka tre timmar och är avgörande både för att lära känna personen och att introducera den som vill bli volontär om vad det innebär. Genom åren har det ytterst fåtal gånger hänt att personer valt att inte gå vidare som volontär efter genomförd introduktion, alternativt att samordnarna valt att avbryta placering utifrån tveksam lämplighet. Olämpligheten handlar oftast om stora personligheter som tar mycket. Det har aldrig hänt att en placering fått avbrytas med anledning av vad som framkommit i belastningsregistret.

Vid introduktion av ny volontär sker idag följande:

- Obligatoriskt att uppvisa aktuellt utdrag ur belastningsregistret för arbete med barn och unga
- Genomgång av regler kring sekretess, samt underskrift
- Genomgång av regler kring tystnadsplikt, samt underskrift
- Genomgång av regler kring GDPR, samt underskrift
- Genomgång av vad uppdraget innebär
- Kort introduktion kring hur skolan fungerar idag

Matchning och kontakt med skolor

Matchningen och placeringen utgår idag från de skolor där det redan finns en etablerad kontakt mellan Generationsmöten och skolans rektor eller biträdande rektor. Generationsmöten skriver en sorts presentation över personen som vill vara volontär. Sedan kan frågan ställas om någon skola är intresserad. Alternativt sker direktkontakt med en specifik skola som kan vara relevant. Sedan får volontären och skolan utarbeta hur de vill ha det.

Första träffen mellan volontär, skola och samordnare

När sedan en placering är bestämd får den aktuella skolan en genomgång av uppdraget, vad volontären ska göra och vad det innebär. Det är samordnarna inom Generationsmöten som gör denna genomgång med skolan. Det de går igenom är följande:

- Innan volontären kommer ut på skolan ska skolan ha informerat all personal, föräldrar och elever om att volontären kommer. Skolan får ett exempelbrev, som kan användas.
- Efter att rektor, volontär och Generationsmöten är överens om placering följer Generationsmöten med volontären till skolan vid överenskommen tid. Volontären möts upp och välkomnas av rektor eller biträdande rektor och får en introduktion till skolan, en rundvandring och presentation. Det är viktigt med mötet med personalen, att alla känner till att volontären är där och att alla säger hej.
- Volontären möter sedan läraren, där volontären ska placeras och presenteras därefter för barnen.

Start i skolan

Sedan är det dags för volontären att börja på överenskommen tid och plats. Det är viktigt att alla parter ser detta långsiktigt så att det blir en kontinuitet i uppdraget. Barnen ska veta vad som gäller, hur ofta och när volontären kommer vara på plats. Om volontären skulle behöva vara frånvarande har denne direktkontakt med ansvarig pedagog.

Samordnarna inom Generationsmöten finns tillgängliga för dialog och om det inte har landat rätt mellan skola och volontär försöker de matcha om.

Uppföljningar, avstämningar, utvärdering

Generationsmöten har regelbundna avstämningar med skolan för att stämma av om det fungerar bra med volontären och om de vill fortsätta. Om det finns frågeställningar eller något skaver så tar Generationsmöten hand om det. Just nu testas uppföljningen digitalt och om något framkommer i denna uppföljning tas direktkontakt. Generationsmöten behöver ibland säkra att volontärerna inte blir dörrvakter eller rastvakter, då volontären inte ska ersätta någon personal eller fylla ett hål, utan ska vara en extra vuxen som kan ge mervärde.

Skolan bestämmer själv när och hur uppföljningar med volontären ska ske, men det är viktigt att det finns kontakt och återkoppling. I det dagliga kommer volontären och läraren ha mest kontakt, men det är viktigt att också rektor eller biträdande rektor är uppdaterad om hur det går. Generationsmöten och rektor eller biträdande rektor stämmer av uppdraget efter cirka två månader för att se att det fungerar bra. Volontären kan när som helst kontakta Generationsmöten för frågor.

Erfarenhetsutbyten och kompetensutveckling

Många volontärer önskar erfarenhetsutbyten dem emellan och det försöker Generationsmöten idag möta upp genom att bjuda in till gemensamma träffar en till två gånger per år. Under träffarna erbjuds vanligen en kompetensutvecklingsinsats i form av en föreläsning följt av möjlighet till dialog och reflektioner. Exempel på föreläsning som erbjudits handlar om barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Avslut

Det är viktigt att skola och volontär kommer överens om ett bra sätt för avslut om och när det är dags att gå vidare från uppdraget. När volontären avslutar en placering på skolan ska detta också meddelas till Generationsmöten. Rektor eller biträdande rektor ska vara med vid överlämning när volontären lämnar.

5.2 Rollfördelning för omhändertagande av processen

5.2.1 Volontärens roll

Vid introduktionen får volontären en genomgång av vad som förväntas och vad det innebär att vara volontär. Exempel på punkter som tas upp är följande:

- Det är ett frivilligt uppdrag och det ger ingen ekonomisk ersättning.
- Det kan handla om en eller flera gånger i veckan och variera mellan heldag och del av dag.
- Skolan ska bjuda på kaffe och mat i bamba.
- Volontären ska inte vara en ”dörrvakt”
- Volontären ska vara en trygg, glad och positiv vuxen - bra människor som vill vara förebilder för unga. Det ska vara lustfyllt, meningsfullt och tillföra energi.
- Som volontär har du rätt att ta ”time-out”.
- Att vara volontär är ett komplement i skolan. Volontären ska inte ersätta ordinarie personal. Och om det är ett vikariat, så ska det vara betalt.
- Utför uppgifter utifrån vad du som volontär kan eller vill hjälpa till med och vad läraren önskar hjälp med. Som exempel kan det vara att hjälpa till med skolarbeten, extra lästräning, vara med på raster, högläsning, läxhjälp.
- Det finns bara en ledare, det är pedagogen/läraren!
- Det är viktigt att volontären och pedagogen kommunicerar så det blir så bra som möjligt. Och det går alltid att kontakta samordnarna inom Generationsmöten om det finns frågor.

Krav på volontären: Den som vill bli volontär får även en genomgång om värderingar. Generationsmöten brukar förutom punkterna ovan också prata med den som vill bli volontär om förhållningssätt, bland annat tas punkterna nedan upp.

- Ha ”Glimten i ögat” Visa glädje! Skoja med barnen
- Visa tålamod – tolerans
- Uppmärksamma och tro positivt om barnen
- Barn får misslyckas – de ska lära sig att bli bra vuxna
- Språket - man får inte uttrycka sig hur som helst
- Volontären ska inte agera dörrvakt, domare, polis
- Volontären ska inte vara ensam med elev utan att pedagog har övergripande ansvar

5.2.2 Socialförvaltningens roll

Kortfattat i punkter har socialförvaltningen Centrum idag ansvar för följande:

- Rekrytering och matchning
- Introduktion, utbildning och regelverk
- Kontinuerlig kontakt med volontär
- Överenskommelse med skolan

- Kommunikation med skolan

5.2.3 Skolans roll

Kortfattat i punkter har skolan idag ansvar för följande:

- Förankrar i kollegiet
- Informerar elever och föräldrar
- Skolan tar emot volontären
- Ser till att ansvarig pedagog finns på plats så man inte lämnas ensam i uppdraget
- Se till att volontären inte blir dörrvakter, utan tar tillvara på volontärens önskemål. Hjälpa till att matcha önskemål mot behov
- Rektor/biträdande rektor ska vara med vid överlämning när volontär lämnar samt meddela Generationsmöten när en volontär slutar

5.3 Övergripande struktur för rollfördelning

Tabellen nedan illustrera dagens övergripande ansvarsstruktur mellan grundskoleförvaltningen och den samordnande rollen inom Generationsmöten inom socialförvaltning Centrum.

Vad	Parter	Grundskoleförvaltningen	Socialförvaltning Centrum
Beslut		Rektor	Verksamhetsansvarig enhetschef
Arbetsyta		Grundskolorna i respektive stadsområde	Introduktioner
Andra resurser		Rektorer på respektive skola är ansvarig för att informera personal, elever och föräldrar om volontären i skolan samt mottagande och trivsel för volontären	Samordnare Generationsmöten
Stöd (till exempel tjänster som är kopplat till insatsen)		Inga resurser krävs från Grundskoleförvaltningen	Samordnare Generationsmöten
Finansiering		Ingen finansiering krävs från Grundskoleförvaltningen	Omhändertagandet idag finansieras med medel och tid från Generationsmöten i centrum.
Omhändertagandet av volontär		Kontaktperson på skolan/pedagog	Uppföljning, kontakt

5.4 Nycklar till framgång för att bedriva verksamheten

Det finns ett antal framgångsfaktorer som har identifierats i samtalen med samordnarna, volontärerna och skolorna utifrån dagens roller och struktur.

Samordnare med kunskap om skolan

En framgångsfaktor i arbetet har varit att det finns samordnare som också har kunskap både om skolan och det lokala upptagningsområdet. Detta skapar goda förutsättningar för att förstå behoven och bygga relationer.

Etablerade kontakter och vilja att medverka

För att lyckas krävs en tydlig etablering och förankring i varje skola, där det finns en tidigare inarbetad kontakt och en vilja från skolledningen att delta. Det behöver finnas intresse och vilja att medverka och se fördelarna hos alla parter, rektorer, pedagoger och chefer, för att ge en stabil grund för arbetet. Att bygga vidare på befintliga relationer kan därför vara en framgångsfaktor.

Bred samverkan

Det är också viktigt med en bred och aktiv samverkan mellan olika förvaltningar, organisationer, civilsamhället och näringslivet för att hitta fler sätt att kunna bidra.

Människor med stort samhällsengagemang

De som önskar bli volontärer har ett stort samhällsengagemang, vilket ger positiv kraft. Vid rekrytering och matchning har människokännedom varit avgörande – att kunna se individens styrkor och hur de bäst kommer till sin rätt i olika sammanhang.

De ska inte ersätta något - det ska tillföra värden

Det kan inte handla om att ersätta personal inom skolan utan är en möjlighet att tillföra något och skapa ett utbyte mellan generationer. Med den ingången blir volontärskapet oftast framgångsrikt.

6 Förutsättningar för att utöka volontärer i skolan till alla fyra utbildningsområden

Utredningen har funnit skäl utifrån flera perspektiv att utveckla verksamheten volontärer i skolan, så att den omfattar alla fyra utbildningsområden.

Möjligheten erbjuds idag främst för skolorna i Centrum, vilket skapar en ojämlig tillgång. Röster från volontärer, olika skolor och grundskoleförvaltningens tidigare utredning inom området lyfter flera viktiga värden och syften. När det finns fler närvarande vuxna i skolan, får fler barn och unga möjlighet att träffa trygga vuxna som har tid och engagemang. Det ger även värde för volontärerna och dessutom sker möten över generationer.

Det är helt grundläggande att tydliggöra att volontären inte ska ersätta annan personal i skolan utan vara ett mervärde. Ideellt engagemang är viktigt, och det får inte behandlas som en besparingsåtgärd. Volontären ska vara en ytterligare god vuxen, som kan bidra i det som volontären och skolan kommer överens om. Och det ska i slutändan skapa fördelar och trygghet för eleverna. Därför behöver det finnas en tydlighet och struktur i uppdraget och det behöver utgå från ett antal värden som det ska skapa.

Förutsättning för socialförvaltningarna att organisera verksamheten

I samtal med representanter från de fyra regionala socialförvaltningarna framkommer att de upplever stora möjligheter med volontärer i skolan i samtliga utbildningsområden och ser särskilt kopplingen till skola som arena. Alla fyra stadsområden har idag någon skola inom sitt geografiska område som har volontärer under skoltid. Hur utökning kan ske behöver vara en dialog mellan socialförvaltningarna och skolorna i aktuellt utbildningsområde.

Av dialogerna framkommer även en oro för att den faciliterande rollen som socialförvaltningarna kan få kommer att påverka medarbetare inom socialförvaltningarna som redan är hårt belastade. Socialförvaltningarna har betonat att det inte självklart går att utöka olika funktioners uppdrag, utan att tillföra mer resurser. En utmaning är att det initialt kan vara svårt att avgöra hur intresset bland volontärer kan vara och hur mycket tid detta kommer att ta. Verksamhetens planerade omfattning behöver stå i proportion till de faktiska möjligheterna att genomföra uppdraget. Det krävs därför både tillskjutande resurser och en rimlig målsättning för verksamheten om uppdraget ska kunna genomföras.

Formellt samarbetssamtal behövs

Utredningen vill understryka betydelsen av att skolan är en aktiv och engagerad part i arbetet. Det är skolan som bär ansvar och har befogenheten inom den verksamhet som sker inom skolans ramar vilket också inbegriper volontärer som deltar under skoldagen. Volontär i skolan behöver vara en frivillig

möjlighet för den enskilda skolan. Engagemang, tillsammans med en tydlig och strukturerad fascilitering från socialförvaltningarna, kan säkerställa en så liten belastning för skolan som möjligt. För att skapa en stabil grund för verksamheten vore det även önskvärt att teckna ett formellt samarbetsavtal mellan grundskoleförvaltningen och socialförvaltningarna.

På längre sikt ser utredningen behovet av att organisera det på annat sätt, med utgångspunkt i skolan och där vi gärna ser att civilsamhället har en aktiv roll i samordningen. Detta är dock något som först kan fasas in med tiden och utifrån beslut av berörda parter.

6.1 Stadenövergripande samordnande funktion med lokal förankring

Uppdrag att samordna verksamheten Volontärer i skolan

Det finns idag redan en utarbetad struktur inom socialförvaltningen Centrum som kan vara utgångspunkten för en utökning på kort sikt. Scenariet utgår ifrån att nuvarande verksamhet inom socialförvaltningen Centrum förstärks och får i uppdrag att för hela staden samordna verksamheten volontärer i skolan utifrån samtliga fyra utbildningsområden. Detta innebär att en gemensam funktion ansvarar för övergripande rekrytering och matchning, introduktion och uppföljning. En gemensam samordnande funktion kan aktivt arbeta för att säkerställa likvärdighet och kvalitet i hela Göteborg och utifrån ett övergripande perspektiv försöka bidra till att volontärer finns där de behövs som mest.

Lokal förankring för länk in till skolorna är dock avgörande.

Socialförvaltningarna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst bör få i uppdrag att inom respektive stadsområde samordna kontakten mellan skolor inom stadsområdet och verksamheten Volontär i skolan.

Uppdrag att samordna kontakt mellan skola och verksamheten Volontärer i skolan

Socialförvaltningarna behöver hitta sätt att inom sina etablerade strukturer vara länken mellan skolan och verksamheten Volontär i skolan. De behöver utgå från sina sätt att skapa kontakt med rektorsområden inom respektive utbildningsområde och använda den utarbetade struktur som finns. Detta innebär också att det kan vara olika funktioner inom stadsområdena som får uppdraget att informera skolorna om att volontär i skolan finns och kunna vara länken mellan skolor, volontär och den stadenövergripande samordnaren. I de skolor i Göteborg som har skola som arena kan koordinatörerna vara den naturliga ingången. För andra områden kan det vara via Trygg-i arbetet. Det skulle även kunna vara utifrån skolsociala team eller SSPF. Vad som blir bäst behöver avgöras och vara olika utifrån den lokala kontexten inom respektive socialförvaltning och utbildningsområde. Det behövs en överenskommelse mellan gemensam funktion, socialförvaltningarna och skolan om hur processen ska se ut.

Utredningen lyfter detta scenario eftersom det redan finns ett etablerat arbetssätt som, enligt bedömningen, kan utökas till fler stadsområden med relativt begränsat behov av ytterligare resurser och administrativ tid. Om ansvaret för verksamheten skulle fördelas tydligare mellan de fyra regionala socialförvaltningarna bedöms det krävas mer resurser för att kunna genomföra verksamheten.

6.2 Ekonomisk bedömning

Att vara volontär innebär att engagera sig frivilligt, utan betalning. Det innebär fler vuxna i skolan som kan stötta eleverna. För skolan är volontärens insats kostnadsfri, men skolan ska erbjuda lunch och kaffe/te.

För att volontärinsatser ska bli lyckade krävs en betydande mängd arbete och organisation och processens alla steg behöver följas och kvalitetssäkras. Kvalitetssäkring innefattar att rekrytera och matcha volontärer till olika skolor. Det innefattar även att se till att volontärerna får nödvändig introduktion och att säkerställa att kraven uppfylls för de som ska finnas på plats i skolan och att uppföljningar genomförs samt kunna finnas tillgänglig för att fånga upp frågor. Utöver det tillkommer arbetsinsatser och kostnader för marknadsföring och träffar och erfarenhetsutbyten volontärer emellan.

En samordnande funktion innehas idag av socialförvaltningen Centrum (2 personer à 50 procent). Denna bemanning håller nuvarande verksamhet flytande, vilket handlar om cirka 30 aktiva volontärer där de flesta finns inom skolor i Centrum. Flertalet av de volontärer som nu är aktiva har varit volontärer under lång tid och det finns inte utrymme att öka upp verksamheten inom ramen för denna bemanning. Det kommer krävas tillskjutande resurser om motsvarande verksamhet ska utökas till hela staden för att säkra att det inte blir en belastning för de skolor som vill ha volontärer.

Socialförvaltningen Centrum bedömer att det behövs en förstärkning av resurser för att dagens verksamhet Volontärer i skolan ska kunna skala upp samordningen och kvalitetssäkra arbetet över hela staden. Bedömningen är att det behövs en förstärkning om 1,5 miljoner kronor, motsvarande två tjänster och viss kostnad för marknadsföring samt träffar för erfarenhetsutbyten och utbildningsinsatser.

Det kommer in en del spontanansökningar för volontär i skolan, men det har inte skett en aktiv rekrytering på länge. Det är därför svårt att på förhand veta hur stort intresset kan bli från skolor och volontärer, vilket gör det osäkert att kunna uppskatta hur omfattande denna verksamhet skulle kunna bli. Utredningen förordar att en utökad verksamhet startar upp i mindre skala och att det sker en utvärdering efter några år för att bedöma hur väl arbetet fallit ut. Därefter kan det behövas nytt beslut om framtida struktur och resursbehov.

Det är i nuläget svårt att med säkerhet uppskatta hur mycket extra tid det kan komma att krävas för de kontakter som finns inom socialförvaltningarna. Med ett scenario där genomförande av ett utökat uppdraget i stor utsträckning sker inom dagens verksamhet och struktur bedömer utredningen att det kan rymmas

inom socialförvaltningarnas ordinarie tjänster. Upplägget gör att arbetsbelastningen inte bedöms öka i någon större omfattning. De moment som är mest tidskrävande och administrativt belastande föreslås hanteras av gemensam funktion. Det är dock viktigt att följa upp att förutsättningarna för de medarbetare som utgör länken till skolan inte försämras.

6.3 Organisering på längre sikt

På sikt, om arbetssättet fungerar för alla parter, kan socialförvaltningens samordnande roll minska genom att andra arbetssätt fasas in. Civilsamhällets organisationer har stor erfarenhet av volontärverksamhet och frågan bör lyftas om möjligheten att på längre sikt organisera samordningen av volontär i skolan kan ske i samverkan med civilsamhället. Det kan vara alltifrån att en samverkan utgår ifrån att delar av dagens kartlagda process genomförs av en förening till att helheten sker genom samverkan mellan grundskolan och civilsamhällets organisationer. Detta behöver i så fall utgå från dialoger, behov och beslut hos grundskoleförvaltningen och civilsamhället.

Utvärderingen bedömer dock att detta är en fråga på lite längre sikt. Den avvägningen baseras dels på att utredningen förespråkar ett arbetssätt där verksamheten kan skalas upp över tid och dels på att det krävs ett aktivt ansvarstagande från grundskoleförvaltningen. Frågan kan aktualiseras i samband med att en utvärdering av piloten görs, såvida den inte lyfts tidigare av grundskoleförvaltningen eller av en förening.

6.4 Starta upp som pilot – och genomför utvärdering

Vid beslut om verksamhet förespråkar utredningen ett arbetssätt där samordningen av verksamheten skalas upp över tid. Det är svårt att på förhand bedöma hur stort uppdraget kan komma att bli, det beror på hur många skolor som är intresserade, hur samordning och kontakt kommer att ske mellan olika aktörer och hur många volontärer som kan vara intresserade och aktuella samtidigt när aktiv rekrytering och matchning kan ske. Detta behöver därför byggas upp över tid och utvärderas. Ett sätt att tydliggöra förväntningar är att ange ett antal kvantitativa mål som verksamheten vill uppnå. Det kan till exempel vara att verksamheten (år 2027) har bidragit till att kunna matcha minst 100 volontärer till stadens skolor och att det finns en rimligt likvärdig fördelning av volontärer mellan de fyra utbildningsområdena. Det är även viktigt att inför start, och inför utvärderingen, fundera över vilka värden som man vill uppnå med volontärer i skolan, såsom relationella värden, generationsöverskridande möten och fler vuxna i skolan som kan bidra till ökad trygghet för eleverna.

Bilaga 1 – Underlag

Tidigare handlingar i ärendet som används som underlag

I kommunfullmäktige:

- Hela ärendet i kommunfullmäktige, Motion av Jessica Blixt (D) om att utöka verksamheten med volontärer i skolan till att omfatta samtliga utbildningsområden. Kommunfullmäktige 2024-08-22 §320:
[Handling 2024_nr_49.pdf \(goteborg.se\)](#)

I grundskolenämnden

- Inkommande Göteborgsförslag, beslut i grundskolenämnden 2022-11-22 om att förvaltningen bereder frågan vidare.
- Grundskolenämnden 2023-04-25 § 86 Redovisning av Göteborgsförslag om volontärer i Göteborgs alla skolor, ID 12 64
[Göteborgs Stad Grundskoleförvaltningen, tjänsteutlåtande](#)
- Grundskolenämndens yttrande över motion av Jessica Blixt (D) om att utöka verksamheten med volontärer i skolan till att omfatta samtliga utbildningsområden. Beslut i grundskolenämnden 2023-11-21 § 239
[Göteborgs Stad Grundskoleförvaltningen, tjänsteutlåtande](#)

I socialnämnden Centrum

- Motion av Jessica Blixt (D) om att utöka verksamheten med volontärer i skolan till att omfatta samtliga utbildningsområden Beslut i socialnämnden 2023-11-28 § 246 [Göteborgs Stad Socialnämnden Centrum, tjänsteutlåtande](#)

Länkar till omvärldsbevakning:

- Helsingborg: [klassmormorklassmorfors.se](#)
- Örebro: [Pensionärer är volontärer i skolan – succéprojekt i Örebro](#)
- Karlskrona [Anmäl dig som volontär och uppdragsgivare - Karlskrona.se](#)
- Ekerö [Skolmormor kommer till Ekerö | Mitt i](#)
- Sundsvall: [Skolvolontärer | Ett projekt inom Sundsvalls skolområde](#)
- Uppsala: [Vuxen i skolan | Volontärbyrå](#)
- Allas barnbarn [www.allasbarnbarn.se](#)
- Berättarministerier: [www.berattarministeriet.se](#)
- Tjörns Sparbank: [Vuxna volontärer i skolan | Tjörns Sparbank | Tjörns Sparbank](#)

Övrigt material

- Fokusgrupp
- Intervjuer
- Anteckningar efter avstämningar med grundskoleförvaltningen
- Anteckningar efter avstämningar med socialförvaltningarna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst

- Tidigare utvärdering
- Rapport: *Volontärinsatser i välfärden Möjligheter och risker för organisering av volontärer inom eller i närheten av det offentliga ansvaret*. Rapport från Volontärbyrån och Forum Idéburna organisationer med social inriktning (2023).

Bilaga 2 - Skolor som idag (i maj 2025) har volontärer genom samordnare inom Generationsmöten

Centrum

Johannebergskolan
Elyseum
Guldhedsskolan
Mossebergsskolan
Härlandatjärnskolan
Torpaskolan
Montessori centrum
Victoriaskolan
Nya Lundenskolan

Hisingen, genom Medborgarlöftet i Backa

Brunnsboskolan F-9
Ellen Keyskolan F-6

Sydväst

Västerhedsskolan
Flatåsskolan

Nordost

Gunnaredskolan
Backegårdsskolan

Förskolor

Slottskogsgatans förskola
Bankebergsgatans förskola
Doktor Sydows förskola
Syster Ainas förskola
Doktor Allards förskola
Orrspelsgatans förskola

Socialförvaltning Centrum

Telefon: 031-365 00 00

E-post: socialcentrum@socialcentrum.goteborg.se

